

Dialogmoment met lokale besturen op 1 oktober 2019 in de Krook in Gent. Philippe Van Wesenbeeck (stad Gent) leidde een panelgesprek met v.l.n.r. Leo Van Broeck (Vlaams Bouwmeester), Françoise Vermeersch (departement Omgeving), Jan Moereels (Brasschaat) en Peter Coppens (Deinze) rond vragen en nieuwe uitdagingen die leven bij lokale besturen.

Lokale

Ter gelegenheid van 20 jaar bouwmeesterschap organiseerde het Team Vlaams Bouwmeester, in samenwerking met de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten en het Kenniscentrum Vlaamse Steden, op 1 oktober 2019 in de Gentse Krook een dialoog met steden en gemeenten. Aan dat dialogmoment ging een informele bevraging vooraf: met welke concrete vragen over ruimtelijke problematieken worden de Vlaamse lokale besturen geconfronteerd en wat verwachten zij van de Vlaamse overheid en de Vlaams Bouwmeester?

verdichting

62 steden en gemeenten aan het woord

PIETERJAN SCHRAEPEN, FILIP DE RYNCK EN JORIS VOETS [UGENT, VAKGROEP BESTUURSKUNDE EN PUBLIEK MANAGEMENT]

Er kwam een brede respons: 62 steden en gemeenten reageerden op de bevraging. De respondenten waren algemeen directeurs en stedenbouwkundigen (vooral uit de grotere steden) en politici (burgemeesters en schepenen van Ruimtelijke Ordening, veelal uit kleinere gemeenten). We moeten voorzichtig zijn met conclusies, want dit was geen systematische bevraging. Maar wat kunnen we hier misschien toch uit leren?

1 Hulp gevraagd: kwalitatief verdichten, hoe doen we dat?

‘Verdichten, inbreiden, kernversterking, we willen er allemaal aan werken, maar tegelijk zien we dat deze woorden vaak worden gebruikt om een economisch interessant verhaal te realiseren. Kernversterking oké, maar hoe kan dit kwalitatief gebeuren?’

‘Hoe verdichten in landelijke kernen zonder over te gaan naar een stedelijke aanblik? De dualiteit is groot. Help ons met een realiseerbare, wettelijk onderbouwde oplossing.’

Kleiner bouwen en kwalitatief verdichten: voor heel wat besturen is het onduidelijk op welke manier de visie van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV) lokaal gestalte kan krijgen. Hoe moeten we bijvoorbeeld de VITO-kaart met het knooppunt- en voorzieningenniveau interpreteren? Deze kaart geeft aan op welke plekken er bijkomende verdichting mogelijk is, maar het schaalniveau van de kaart is voor lokale besturen te algemeen, en de wijze van inpassing binnen het lokale weefsel blijft een open vraag. Opvallend is de vraag om ondersteuning: ‘geef ons beleidskaders en bijkomende ondersteuning om ons te helpen deze principes toepasbaar te maken op het lokale niveau.’

Gemeenten worden sinds het lanceren van het concept ‘betonstop’ geconfronteerd met een grote toename van bouwvragen. De roep om verdichting wordt door bouwpromotoren sterk aangegrepen om heel wat projecten te initiëren. De vaagheid en het gebrek aan operationalisering van begrippen als ‘verdichting’ en ‘kernversterking’ bieden ontwikkelaars de mogelijkheid

om projecten vooral financieel in te vullen, ook al komt dat de kwaliteit niet altijd ten goede en botst dat op argwaan bij lokale ambtenaren. Men geeft aan dat de lokale besturen momenteel onvoldoende capaciteit hebben om de regisseursrol op te nemen, waardoor ze soms door projectontwikkelaars in snelheid en visie ‘gepakt’ worden. Dit resulteert op sommige plekken in ‘anonieme appartementisering’, die ten koste gaat van de lokale dorpsidentiteit en het draagvlak voor verdichtingsprojecten bij de bevolking doet afbrokkelen.

Waar gaan we verdichten en welke gebieden moeten worden gevrijwaard? Waar ligt de maximumgrens en wat zijn de noodzakelijke randvoorwaarden? Laten we ontwikkelingen nog verder toe binnen de kernen in het buitengebied? En hoeveel parkeerplaatsen voorzien we voor meergezinswoningen aan het dorpsplein? Capaciteit wordt vaak als probleem gezien, net als de vraag naar meer regelgeving. Opvallend toch dat, ondanks een overvloed aan regels, er blijkbaar steeds vraag is naar nog méér regelgeving om de onzekerheden bij bestuurders weg te werken. We laten de vraag wat daarop het goede antwoord is maar even open.

2 Erfgoed: vaak een struikelsteen

‘Erfgoed is een erg grote problematiek. Steeds meer beschermd, en steeds minder subsidies. Hoe kunnen energie-efficiëntie en functionaliteit binnen erfgoed betaalbaar gehouden worden?’

De omgang met lokaal historisch patrimonium wordt vaak als problematisch ervaren. De herbestemming van historische gebouwen brengt lastige vragen met zich mee, die vaak het gevolg zijn van conflicterende sectorale regelgeving en interpretaties van de Vlaamse diensten. Het gaat zowel om de integratie van bestaand erfgoed binnen nieuw ervaren bouwprojecten als om vragen over hoe men ambities op vlak van kwaliteit en duurzaamheid kan verzoenen met de erfgoedwaarde en verwachtingen omtrent betaalbaarheid. De toenemende regelgeving in combinatie met het verminderen van subsidies plaatst lokale bestuurders voor conflicten. Zij geven aan dat er nood is aan instanties die proactief en meer ondersteunend met hen meedenken.